

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כז אב תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 6:44 תל-אביב: 6:59 חיפה: 6:51 מוצאי שבת: ירושלים: 7:57 תל-אביב: 7:59 חיפה: 8:00 ר"ת: 8:35

פרשת ראה

מעשר כספים

מצוה להפריש מעשר [או חומש] מממונו לצדקה!

נלמד מהפסוק: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (פרק יד-כד)
ודרשו חז"ל: "עשר תעשר" – "עשר בשביל שתתעשר" (תענית ט.) והביאו בעלי התוס' את דברי חז"ל בספרי לרבות מפסוק זה גם שאר רווחים שיש לעשר מהם

בספרו אהבת חסד (ח"ב פרק יט) כותב החפץ חיים: בכל דבר אסור לנסות את הקב"ה ובה מותר מטעם שאמר הכתוב (מלאכי ג.) "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחונני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די" וכן נפסק בשו"ע ויו"ד סימן רמז ס"ד) שבמעשר מותר לנסות את השי"ת.

ומבאר הח"ה, דודאי מה שהתיר הכתוב לנסות, אינו מחמת מצות מעשר תבואה, רק מחמת שמחזיק בזה ידי הכהנים והלוויים ויש טרף בבית ה', ועי"ז יהיה ביכולתם להתחזק בתורת ה'. ולכן אמר "ויהי טרף בביתי ובחונני נא בזאת" ... שבזכות שנותנין טרף, בזכות זה באה הברכה. וכענין שאמרו חז"ל בגמרא (חולין קל:): אין נותנין מתנה לכהן עם הארץ שנאמר (דה"י ב-לא, ד) "לתת מנת הכהנים והלוויים למען יחזקו בתורת ה"."

וא"כ, כך גם לענין מעשר כספים בזמננו שעיקרו נתקן לכתחילה להחזיק ידי עמלי תורה, כדרשת חז"ל (בתנחומא-ראה) "עשר תעשר" – עשר בשביל שתתעשר. עשר כדי שלא תתחסר. רמז למפרשי ימים, להפריש אחד מן עשרה לעמלי תורה, גם בזה מותר לנסות את השי"ת.

בספר "הפלאה" דן בשאלה, כשאדם הלוח מעות והלוח לא החזיר ונתייאש המלוה מהחוב ולאחר מכן החזיר לו הלוח את המעות, האם יצטרך המלוה לחזור ולהפריש מעשר כספים?

וכתב הפלאה, דכיון שנתייאש המלוה נחשב לו החזרת המעות כקרן וצריך לעשר. והוא כמעשר דגן שמפריש מכל מה שיוצא מהשדה. (ולכאורה כ"ז רק אם ננקוט שהיאוש מפקיע לגמרי מבעלותו של המלוה).

לפי"ז מבאר הפלאה את הפסוק נאמר על אברהם "ויתן לו מעשר מכל" מה פשר הדגשת הכתוב "מכל"?

ומבאר הפלאה שאברהם אבינו חזר ונתן שוב מעשר מכל הרכוש שהיה שייך לו. שהרי יצא למלחמה כנגד המלכים, ועפ"י דרך הטבע רכושו היה אבוד, אלא שהקב"ה עשה לו נס והצילו, נמצא שנחשב כזוכה ברכושו מחדש ועל כן עישר שוב מכל רכושו. הוא שאמר הכתוב "ויתן לו מעשר מכל", היינו מכל הרכוש שכבר היה לו.

הפרשה מדוייקת...

כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זצ"ל הקפיד מאד להפריש מעשר בכל לילה מכל הכסף שהגיע לידו, והקפיד גם שהחסידים יפרישו מעשר.

וסיפר הרה"ח רבי שלמה גפן ז"ל שפעם הזכיר לטובה אצל האדמו"ר את אחד מבני משפחתו להצלחה בעסקיו. ואמר לו האדמו"ר שיאמר לקרובו להקפיד ולהפריש מעשר מהרווח שיש לו. נענה ר' שלמה ואמר שהוא מפריש הרבה יותר מחשבון המעשר שלו.

השיב לו האדמו"ר כוונתי בדברי שצריך היה לעשות חשבון מדוייק של הכספים, ורישום כל הכנסותיו, ולפי זה יפריש מעשר, ולא סתם בדרך אומדנא אפילו אם עולה יותר.

ואכן מני אז והלאה החל האיש לרשום את כל הכנסותיו, והפריש מעשר לפני החשבון, והוטב מצב פרנסתו.

בקדושתו של אהרן

"אתם גרמתם לעצמכם"...

באחד מכינוסי ירחי כלה של אנשי אגוד"י באמריקה, ישבו מסלטה ומשמנה של היהדות החדרית באמריקה ובהם גבירים ידועי שם, וגם שם נשמעו טענות ומענות על הפסדי הענק שהיו לאחרונה לגבירים אלה.

פנה הגרא"ל שטיינמן שליט"א אל הטוענים ושאל אותם, האם הפרשתם מעשר כראוי? אתם אלו הטוענים שהפסדתם עשרות ומאות מליוני דולרים, האם הקפדתם תמיד להפריש את כל המעשר שאתם חייבים.

כשהגבירים החלו לגמגם... אמר להם הגרא"ל: "אז למי יש לכם טענות, הרי אתם גרמתם לעצמכם את התפסדים הגדולים! אם הייתם מפרישים את כל המעשרות כראוי, זה לא היה קורה לכם".
אורחות למדני

עלון "איש לרעהו" פרשת ראה הוקדש לעילוי נשמת הרה"ח

ר' שמחה נתן בן רבי יהודה (אריה) זצ"ל

שיום היאהרעייט חל ביום א דר"ח אלול

הוקדש ע"י בני משפחתו שיחי

מצוה ליתן צדקה לעניים כפי מחסורם!

נלמד מהפסוק: "לא תאמץ לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון כי פתח תפתח את ירך לו... די מחסורו... נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'" (פרק טו-ז, י)

ו**כתב הרמב"ם**: מצות עשה ליתן צדקה לעניים, כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת, שנאמר "פתח תפתח את ירך לו" (פ"ז ממתנות עניים הל"א). לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו, אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונים לו וכו' ומצווה אתה להשלים חסרונו, ואין אתה מצווה לעשרו (שם - הלכה ג)

עד כמה חמור עונש המעלים עיניו מן הצדקה

עד כמה חמור המעלים עיניו מן הצדקה, ניתן ללמוד מדברי רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ג-טו) שאף שמצאנו באנשי סדום שהיו רעים לה' מאוד בכמה עלילות נשחתות כמו הגזל והחמס ועיוות הדין וגילוי עריות. ואעפ"כ לא נחרבה סדום. ולא אבדו ונשמדו אנשיה אלא בעוון של "בטול הצדקות" כמו שנאמר (יחזקאל טז-טז): "הנה זה היה עון סדום אחותך גאון שבעת לחם - יד עני ואביון לא החזיקה".

וכן כתב רבינו יונה באגרת התשובה (דרוש א-טז): "אמנם הגזל מן העבירות החמורות, ועוון המעלים עיניו מן העני גדול מן הגזל שנאמר "הנה זה היה עוון סדום... ויד עני ואביון לא החזיקה. אעפ"י שהיו אנשי סדום אנשי חמס כמו שנאמר "ואנשי סדום רעים וחטאים". שם הכתוב ראש עוונם, אשר לא החזיקו יד עני ואביון... ואמרו חז"ל (כתובות סח.): "כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודה זרה."

ו**הטעם** לכך שסדום חרבה על שלא החזיקה יד עני ואביון, אף שחטאו בעבירות חמורות יותר, משום שעל צדקה וחסד העולם עומד. כפי ששינינו על ג' דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. וכשחסר אחד מג' עמודים עליהם עומד העולם, זו סיבה לחורבן. וזה מה שאירע בסדום.

לעומת זאת, יש כאן גם ענין של מדה כנגד מדה, וכפי שכתב ה**טור** (יו"ד רמז): "ויש לאדם ליתן אל ליבו, שכמו שמבקש בכל שעה מהקב"ה שייזמין לו פרנסתו, וכמו שמבקש מהקב"ה שישמע שוועתו, כן צריך שישמע שוועת עניים, וסוף גם זאת שהקב"ה קרוב לשמוע צעקת ענווים, שנאמר "שוועת עניים אתה תשמע". לפיכך יש לו להזהר מזעקתם, וגם כי בריתי כרותה להם שנאמר (שמות כב-כו) "והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני".

מדוע אהבת הנותן למקבל גדולה מאהבת המקבל לנותן?

ה**גה"צ רבי ירוחם לייבוויץ** זצ"ל מביא בספרו (דעת תורה - פרשת בא) שאלה גדולה ששאל הפילוסוף היווני אריסטו: מצד טבע הדברים היה מן הראוי כי מקבל צדקה יאהב יותר את נותן הצדקה מאשר הנותן יאהב את המקבל, ואילו אנו רואים שבאמת לא כך הם פני הדברים, אלא הנותן אוהב את המקבל יותר.

לדעתו של אריסטו הסיבה לכך היא, משום שהאהבה תלויה באיכות הקבלה. והנה מקבל הצדקה מקבל רק פרוטה, נמצא שלפי ערך הפרוטה שמקבל, כך אוהב את הנותן. אך הנותן, על ידי נתינתו קונה מהמקבל מדת הנדיבות בנפשו, יוצא שהוא מקבל מהעני הרבה יותר מאשר העני קיבל ממנו, ולפי הערך שהוא מקבל מהעני כך הוא אוהבו, על כן אוהבו הרבה יותר מאשר העני אוהב אותו.

ואולם - אומר רבי ירוחם - כל זה נכון מצד החכמה, אך זו ידיעה מוגבלת, שכן חז"ל הקדושים שידעו את סודות הטבע

"נתון תתן" - הכל ללא גבול...

הגאון רבי חיים מוולוז'יין זצ"ל היה מרבה בצדקה כל ימיו. הוא חילק ממון רב לעניים ולכל דל ואביון. והקפיד בעצמו להפריש חומש מכל הכנסותיו לצדקה, ולפי חשבון מדוייק, לבל יפחת חלילה מחיובו. מלבד זאת היה מפזר ממנו בהלוואות לכל נזקק וללא כל הגבלה.

בצעירותו, כאשר התפרנס מבית מסחר שהיה בבעלותו, היה משתדל לקנות הרבה סחורה ולא להותיר בידו ממון רב מדי במזומן, משום שאדם שיש לו מעות בכיסו, אי אפשר לו לצאת ידי חובת הפסוק "ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון... נתון תתן לו", עד שיפזר כל המעות.

אפילו ביום פטירתו ממש, עוד בשוכבו על ערש דווי, מעיד עליו תלמידו, כי השתדל והתאמץ מאוד לפזר ולחלק כל ממונו, כדי לחטוף מצות הצדקה עוד בחיים חיותו עלי אדמות, ולא להותירה בצוואה אחריו.

אבי הישיבות

"נתון תתן" - יותר ממה שבידו...

כ"ק האדמו"ר רבי חיים מצאנז זצ"ל היה מחלק צדקה פעמיים ביום. בבוקר לפני התפילה ובערב לפני התפלה. המוני עניים המתנינו לקבל קצבתם. כשאזל הכסף משכוהו בבגדיו זה מכאן וזה מכאן תובעים את שלהם.

בכל פעם היה הולך לזוגתו הרבנית וביקש ממנה שתלוה לו כמה זהובים, וכשזה לא הספיק היה שולח את הגבאי ללוות ממון מבעלי הממון בני העיר.

בין מקבלי הצדקה היו גם בעלי בתים שירדו מנכסיהם. את קיצבתם שלח לביתם, כדי שלא לביישם. מלבד זאת עסק בפדיון שבויים והכנסת כלה, הוא חילק את כל הכסף שנכנס אליו, ואפילו פרוטה לא לנה בביתו. הוא לא נרתע מלהוסיף וללוות ממון רב ולמשכן את כלי ביתו.

פעם בערב סוכות, נצרך היה לסכום עתק של כמה אלפי זהובים לצרכי הצדקה. הוא שלח את בניו ללוות מהגבירים ומיד חילק הכל. כשנכנס בליל התקדש החג לסוכתו בהתרוממות הרוח ובשמחה עצומה, הכריז: "בשנה זו הסוכה שלנו נאה ביותר". והוסיף: "דעו לכם, כי יהיו רבנים אשר יפארו וייפו את הסוכה בנוי סוכה פאר והדר, ואנוכי לא כן עמדי. הצדקה היא הנוי של סוכתי הנתינה היא פארה והדרה..."

בדידי הוא עובדא

"זה הכסף ילך לצדקה..."

כשעמד כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה ה**לברשטאם** זצ"ל להשיא את אחד מצאצאיו, ביקשו החסידים לערוך את החתונה על חשבונם ברוב פאר, כיאות לשמחה אצל רבם. התעניין הרבי ושאל, באיזה סכום יעלו ההוצאות? גילו לו בלית ברירה את הסכום האמיתי. מיד קרא הרבי לעברם: "כל הכסף שחשבתם להוציא תביאו לי, והכל ילך לצדקה! ואולם את החתונה אערוך באופן שחשבתי מקודם..."

הרבה פעמים השתדל הרבי שלא תלך ברשותו אף פרוטה אחת - כדוגמת קדשי מזבח בבית המקדש שנפטלו בלינה. באחד הלילות כשקיבל קהל, נערמו על שולחנו מן ה"פדיונות" הרבה שטרות כסף שהשאירו אנשים.

והנה נכנס עני בן טובים, תלמיד חכם שעמד להשיא בקרוב את אחד מילדיו ולרש אין כל. עמד הרבי גרף באחת מעל השולחן את כל הכסף ושילשל אותו בידי האישה...

לפיד האש

אחד ממליון...

בדרום אפריקה, ביוהנסבורג, התגורר הגאון רבי אהרן פפויפר זצ"ל אשר הגיע מבני ברק כדי להנהיג שם קהילה יהודית ביד רמה ולשמש להם כרב וכמורה דרך.

יום אחד פקדה את ביתו נערה צעירה כשהיא בוכה ומתנייפחת. מה אירע? התברר כי היא יתומה העומדת להנשא. כה עניה היא עד שאין באפשרותה להשיב לחתן על תכשיטי הזהב שקיבלה ממנו, ולהעניק לו שעון זהב, כמקובל שם, והבושה גדולה...

גברו רחמיו של רבי אהרן על הכלה האומללה, ותיכף הוציא מן הארון את שעון הזהב אשר קיבל מרעייתו לרגל נישואיהם. השעון היה יקר ללבו מאד, אולם הצורך להרגיע את הכלה היה חשוב לו יותר, הוא צחצח את השעון והעניקו לה.

אחר שיצאה הכלה את הבית, ננער רבי אהרן: "יכי מה אומר לאשתי שרכשה בעבורי את השעון?" על אתר מיהר להשיג מידיד הלואה בסכום של אלפיים דולר, פנה אל חנות התכשיטים, בחר שעון זהב דומה לשעון שקיבל מרעייתו ונעמד בתור לקופה.

בעודו מהרהר על הסכום הגדול שלו, נשמעה במערכת הכריזה ההודעה הבאה: "הלקוח שניגש עתה אל הקופה הינו הלקוח המליון של חנות התכשיטים, ועל כן יקבל את המוצר שבחר חנינם אין כסף!"

רבי אהרן הביט הנה והנה לראות מי הוא בר-המזל המאושר, והבחין כי הכל נועצים בו את עיניהם. הוא הלקוח המליון!..

בית אמי

להחיות עני ואביון

במשך עשרים שנה עמד הגאון רבי חיים עוזר גורדזינסקי זצ"ל בראש מפעל עזרה לרבנים פליטי רוסיה. הוא אסף כספים ברחבי העולם וקנה תמורתם חבילות מזון אותם שלח לכתובות של הרבנים המסכנים, מבלי שידעו מי שלח להם את חבילת המזון שבאה באופן בלתי צפוי...

בשנותיו האחרונות התבטא רבי חיים עוזר: "חשבתי לפי שנים שחיבור ספרים היא התעסקות נכבדה. כשזקנתי הגעתי להבנה שאין זה אלא משחק ילדים לעומת ההתעסקות בעזרה ליתום ולאלמנה או לבן ישיבה וליהודי הרעב לפת לחם.

יחידי סגולה

משכיל אל דל...

עינו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל היתה פקוחה על צרכי הלומדים בישיבת פורת יוסף והיה שולח תמיכה לנזקקים שבהם שיוכלו לקנות צרכי שבת. מעולם לא העניק את התמיכה לתלמיד אחד בפני השני, איש לא ראה כמה הוא נותן לחברו כמדת הצנועים.

פעם נזדמן שהעניק לאברך פלוני, סך מסויים, וכשבוע שלאחריו נתן לו פחות עד שהלה תמה למה גרע מקיציבתו. הביע האיש את דאגת לבו באזני בן אחותו של רבי יהודה.

הוא שאל ורבי יהודה הסביר לו: אין פה שום הפחתה מהקצבה, נתתי לו בדיוק אותו סכום שקיבל כל תלמיד מסוגו. אמנם בשבוע שעבר ראיתי שנפשו עגומה עליו. הבנתי שהוא שרוי במצוקה והוספתי לו אז על הסכום הרגיל.

וזאת ליהודה

לאמיתם, אמרו (במד"ר רות פ"ט): "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית... העני הזה עומד על פתח והקב"ה עומד על יד ימינו. אם נתת לו, זה שעמד על ימינו מברך... שנאמר (תהלים קט-לא) "כי יעמוד לימין אביון".

נמצא, איפוא, לדעת חז"ל, כי על ידי הפרטה שנותן לעני, מחובר הוא אל מקור הברכות עצמו! הקף נשגב כזה אי אפשר להשיג על פי חכמה. עומק כזה מתגלה רק לחז"ל שידעו טבע הדברים באמת ולא בהשערות.

תכלית מצות צדקה - שירגיש בצער העני וירחמהו

הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל מביא (בספרו דרכי מוסר) בשם הסבא מקלם, כי שלימות מצות צדקה אינו רק בזה שנותנים צדקה לעניים, אלא שלימות המצוה היא שע"י הצדקה יבוא האדם הנותן לאהוב את חברו ויגיע לקיים "ואהבת לרעך כמוך". ואי אפשר להגיע לידי כך אלא ע"י מצות צדקה.

ולפי"ז חידש, שאם נותן צדקה רק מפני שרוצה לקיים ציווי ה', אך לא מפני שמרגיש את צער חברו וסבלו, עדיין לא קיים מצות צדקה בשלימות. כי תכלית הצדקה שירגיש את צער חברו ומתוך כך יתן, וע"ז נאמר "ואהבת לרעך כמוך". וכפי שהוא עצמו אם רעב, אוכל לא בשביל שזוכר מצות "ונשמרתם"... אלא מפני שהרעב מכריחו לאכול. כך צריך להרגיש גם ביחס לחברו. [א.ה. ומסתבר שהדברים אמורים דוקא כלפי חברו, שזו מעלה להרגיש בצער הזולת, אבל כלפי ילדיו שמטבע הבריאה מרחם עליהם, בזה, אדרבה, כשמפרנס ילדיו הקטנים, המעלה היא שיתכוון להתחסד עם מפני שכך ציוה ה', ולא מרחמי אב גרידא].

והביא הרב ניימן שכיסוד הדברים מצא בכתב סופר (משפטים) על הפסוק "אם כסף תלוה", שביאר בזה"ל: נראה לפרש "אם" דהכא שאמר בלשון רשות, דמצוות צדקה וגמ"ח תהיה באופן שירחם על העני וישתתף בצערו לעזרו ולסעדו וכן המצוה. ולא יתן או ילוה בעבור שהוא מוכרח מאת ה'. אלא שירחמנו בלבו וילוה ויתן וכו' וזה כוונת המדרש בפסוק "טוב איש חונן ונותן", לא די שיתן לאשר הוא מוכרח ומצווה מאת ה' אלא שיהיה חונן ומרחם".

האם ניתן לפרוע חוב עני בכספי צדקה?

הגאון רבי מאיר ועקנין זצ"ל שהיה מגדולי הרבנים בטבריה, נשאל שאלה מעניינת (הובא בספרו ויאמר מאיר - סימן טו) ממעשה שהיה: יהודי הלוח לחברו סכום של אלפיים ל"י (סכום עצום באותם ימים שלפני כששים שנה) והבטיח הלוח לפרוע בתוך חודשיים. והנה עברו חדשיים, ואף שנה ושנתיים, והלווה לא פרע את החוב. גם המלוה פסק מלתבוע את חובו כי מה יעשה וללוח באמת אין אפשרות להחזיר.

והנה יום אחד פונה יהודי עשיר למלוה ואמר לו: "מכיון שאני מכיר אותך כאדם נכבד ונאמן, הנני נותן לך סכום של אלפיים ל"י לצדקה כדי ליתנן לעני שתמצא לנכון לפי בחירתך"... קיבל המלוה את הכסף ומיד ביקש מחברו שיעשה קנין עבור העני שלוה ממנו שייזכה בכסף. ואכן הלה זכה בשביל הלווה העני. ולאחר שזכה הלווה, לקח המלוה את הכסף ופרע לעצמו את חובו של הלווה.

אך מצפוננו של המלוה הציק לו, שמא לא עשה כהוגן, שהרי קיבל את הכסף למחייתו של העני ולא לפריעת חובותיו. ומה עוד שכבר נפסק בשו"ע (ו"ד סימן רנג-ב): "מי שצריך לבריות ושט אחר פרנסתו ונתנו לו צדקה, אין בעלי חובות יכולים להפרע ממנו ממה שגבה בצדקה". ועתה נפשו שאלתו האם עשה כדיו?

מהתשובה שהשיב לו רבי מאיר ועקנין, עולה, כי אם ידע הלווה מראש של יהיה לו מהיכן לפרוע את חובו, (וכך היה במקרה דנן), הרי שהיה אסור לו ללוות. וע"ז נאמר "לווה רשע ולא ישלם". וא"כ באופן זה אין חיוב להלוות. ואם העלים הלווה עובדה זו מהמלוה נחשב גזלן. ונמצא לפי"ז שהמלוה עשה כדיו, משום "שיש בזה מצות פריעת בעל חוב כדי להציל את העני מאיסור הגזל שהיה בידו".

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

"שלא אהרוג"!

"מ...מה קורה פה? דמותו של אביו ניבטה בפתח החדר.
"האם ניתן להסביר לי מה קורה פה?"

"אין זמן אדון ויינשטיין. בנד מגויס לצבא. חסרים לנו חיילים רבים".

אבא ניצב שם אין-אוניס. אמא פרצה בבכי.

החיילים המשיכו בשלהם וההורים הבינו שעדיף לנצל את השניות שנתרו לארוז משהו לבן-יקיר, ולהיפרד ממנו ברוח איתנה.

מעט אוכל. קצת שתייה. תפילין. סידור. זה פחות או יותר מה שהכיל התרמיל שהושיטה אמא ללייזר חיים הצעיר. אביו אימץ אותו אל ליבו ולחש:

"שמור על עצמך לייזר חיים - ויותר מכך שמור על יהדותך וישמור אותך האלוקים!"

דקות ארוכות ניצבו שני ההורים השבורים בפתח הבית נוכח העלטה. נפנפו בידיהם לשלום זמן רב אחר שהצל שהטילו החיילים נעלם מהאופק - -

* * *

שמאל, ימין.

שמאל, ימין.

שמאל, ימין, שמאל.

האימונים המפרכים הפכו לשגרה.

מידי בוקר זכה בחצי כיכר לחם שחור, ומידי ערב בעוד חצי כיכר לחם שחור. ביני-לביני קצת מים.

לפחות את בעיות הכשרות חסך נוכח התפריט הדליל... "קשה להקפיד כאן על כל המצוות" הרהר "אך אעשה כמיטב יכולתי".

"כעת נתאמן בקליעה למטרה!" הכריז המפקד, וכיוון את הרובה. "כעת תורד!" פנה אל אחד הצעירים - לייזר חיים התנער משרעפיו והמתין לתורו.

"בקרוב נצא לחזית!" הרעים המפקד בקולו ונתן להבין שלא מדובר במשחק ילדים.

לייזר חיים למד לירות.

בלילה שלפני הקרב הבהיר המפקד את כללי הפתיחה באש: **מזהה תזוזה! תלחץ על ההדק!**

לייזר חיים תרגם זאת בליבו למילים שלו: **הבא להורגך - השכם להורגו!**

אוי! בחלומותיו השחורים ביותר לא ראה את עצמו בסיטואציה שכזו - -

איך התפלל יעקב אבינו בשעתו? שלא איהרג - **ושלא אהרוג!**

המשך בשבוע הבא בס"ד!

אין כמו הסיפור הבא שמבטא את המסר: 'מי כעמד ישראל' סיפור יהודי - מהמסעירים ביותר שבכל התקופות. בדרך-לא-דרך הגיע סופר 'מוסף שבת קודש' לנכדתו של בעל המעשה, והיא משחזרת אותו כפי ששמעה מפיו בעוד עיניו זולגות דמעות...

* * *

ר' לייזר חיים ויינשטיין ז"ל נולד למשפחה יהודית בפולין או בליטא - תלוי בגבולות שהשתנו שם מידי בוקר... עד גיל עשר למד בחיידר בביתו של המלמד, ואז נשלח לשמש כשוליה אצל ה"שוכמאכער" [-הסנדלר] המקומי.

הנער הלך וגדל עד ש...

עד ש...?

זה בדיוק מה שביקשה לשמוע ממנו נכדתו **שיינדי יחזקאל** - לדה קטנה בת תשע.

היא הפצירה בו, התחננה, סבא, בבקשה ספר לי. לא אפריע באמצע הסיפור!

באותו זמן הם כבר התגוררו בארה"ב, על המנוחה ועל הנחלה. פרעות מזרח אירופה היו כה רחוקים מהמקום, אבל לא מהלב - וודאי לא עבור מי שחווה אותם על דם ליבו.

היה לו קשה לחזור לאותם רגעים - אבל תחנוני הנכדה הכריעו את הכף.

היא, אשר חיה אתנו לאורך ימים ושנים טובות, מרגישה זכות וחובה להנציח את הסיפור הכל-כך יהודי.

* * *

מי ששלט בפועל במקום מגוריהם היו הקוזקים. עם אכזר שמורכב מסלאבים מזרחיים, אשר חי בקהילות צבאיות למחצה. הם הטילו את חתנם בחלקים נרחבים מחבר העמים הפולני ליטאי, כמו באימפריה הרוסית ובמדינות נוספות. כצפוי היו רובם המוחלט אולטרה-נוצרים.

דפיקות פראיות הפרו את דממת הליל.

פיתחו! פיתחו מיד! שאגו האלמונים. לייזר חיים הצעיר התעורר בבהלה, אך ידע שלמרות הכל עדיף לפתוח מאשר להתעלם. כשקורי שינה דבוקים בין עיניו מיהר לדלת, סובב את המפתח ופתח לרווחה.

אל הבית התפרצו שלושה לובשי מדים קשוחים. חיילים של מה? של מיי? הסדר לא שלט בעת ההיא ברחבי המדינה. לא קל היה להגדיר למי שייך כל לוחם.

"אתה אליעזר חיים ויינשטיין?"

"כ-כ-כ-ן"

קשה לומר מה גרם לו יותר לרעוד, הפחד או צינת החורף.

"אז אתה מתלווה אלינו!" קבע הגבוה שבחבורה.